

prvo sporočilo za javnost

Festival s pobudo: Edini spoštljivi izraz je »starejši«

Ljubljana, 6. junij 2024 – V soorganizaciji [Proeventa](#) in [Mestne zveze upokojencev Ljubljana OPZDU](#) bo konec septembra, natančneje **od 30. septembra do 2. oktobra v Cankarjevem domu**, tradicionalno potekal že **23. Festival za tretje življenjsko obdobje (F3ŽO)**, največji festival za starejše v Evropi.

Festival bo ponovno združeval najrazličnejše aktivnosti, partnerje, obiskovalce, predstavljal bogato domačo kulturo, se posvečal izboljšanju kakovosti življenja starejših in uresničevanju solidarnosti med generacijami. Preko različnih zapisov, delavnic, predavanj in strokovnih omizij pa se že vsa leta **zavzema tudi za ustrezno obravnavo starejših v družbi in hkrati njih spoštljivo nagovarjanje**. Ravno s tem namenom je [Programski svet festivala](#), ki šteje skoraj 60 članov različnih organizacij in posameznikov, **pripravil pobudo za uporabo spoštljive in nežaljive terminologije**, vezane na nagovor in govor o starejših v družbi.

Pobuda spoštljivega nagovarjanja starejših

Kot pravijo podpisniki pobude, med katerimi je več kot 15 vidnih organizacij, številni posamezniki in podporniki, je **spoštljivo nagovarjanje starejših ključno zaradi demografskih sprememb, ki prinašajo večjo vlogo starejših v družbi**. Negativni izrazi kot so "starostniki", "stari", "oskrbovanci" in podobni so **oblika starizma, ki utrjuje predsodke in stereotipe o staranju**. Takšno poimenovanje spregleduje prispevek starejših in njihovo raznolikost, kar vpliva na njihovo samopodobo in družbeni položaj. Ustvarjalci in podpisniki Pobude priporočajo uporabo izrazov kot so **"starejši", "dom starejših" in "stanovalci domov starejših"**, ki so po njihovih navedbah spoštljivi in primernejši.

Zato soustvarjalci največjega festivala za starejše v Evropi, Festivala za tretje življenjsko obdobje, nastalega leta 1999 na pobudo takratne Vlade Republike Slovenije, ki v RS predstavlja osrednjo obeležitev 1. oktobra, mednarodnega dne starejših, **prosijo vse ustvarjalce medijskih vsebin ter različnih zapisov in javnih obravnjav, da v komunikaciji do in o starejših odslej uporabljajo spoštljive izraze, ki bodo starejšim omogočile enakopravno in pravično vlogo v družbi**.

V nadaljevanju prilagamo pismo, ki ga je pripravil Programski svet festivala.

Ljubljana, 5. junij 2024

»Spoštljivo nagovarjanje starejših

O starosti in njenem doživljanju je veliko znanega, vsega pa o tem obdobju življenja gotovo še ne vemo. Ta tematika zato predstavlja svojevrsten izziv, tako za posameznike, kot za celotno družbo. Med te izzive nedvomno sodi tudi izrazje o starosti in o starejših.

Vrsto let smo že priča demografskim spremembam, ki temeljito spreminjajo našo družbo; ljudje živijo dlje kot nekoč, delež starejših v celotnem prebivalstvu se povečuje, starejši so bolj aktivni, še vedno pomembno prispevajo k delovanju in koheziji družbe, vse bolj pa se zavedajo tudi svojih pravic, saj se te ljudem, ko se starajo, ne smejo kar zmanjševati.

Kljub temu nas starejše pogosto naslavljajo kot starostnike, stare, starce, varovance domov starostnikov, oskrbovance ... Takšna poimenovanja so oblike starizma, ki izhajajo iz nerazumevanja procesa staranja in napačnega pojmovanja starejših kot homogene skupine, ki naj bi imela iste lastnosti in interese, celo bolezni in kognitivni upad naj bi bil vsesplošni pojav po šestdesetem letu starosti. Ob tem pa so naše dosedanje aktivnosti in naš prispevek družbi in družini spregledani.

To nas boli, saj je takšno gledanje na starost in starejše daleč od realnosti, predvsem pa ne kaže dejanske podobe starosti kot obdobja, enakovrednega drugim obdobjem v življenju. Ne kaže niti razvojnih možnosti starejših, kar vse pogosteje opisujejo sodobni znanstveniki in raziskovalci.

Za bolj spoštljivo nagovarjanje starejših se zavzema vse več deležnikov doma in v tujini. Tudi Organizacija združenih narodov (OZN) pri dokumentih, ki se nanašajo na starejše, uporablja spoštljivo poimenovanje. Tudi pri nas ponekod že opažamo pozitivne premike na področju poimenovanja starejših. Kaj ni lepše in bolj spoštljivo govoriti o starejših in o stanovalcih domov starejših?

Nespoštljivo izrazje in nagovarjanje starejših je odraz predsodkov o staranju in starosti, ki se kaže v poizkusih odrivanja starejših na rob družbe in nepriznavanju pravice, da sami povemo, kaj je za nas spoštljivo nagovarjanje. Zato izrazje, ki je bilo v uporabi v preteklih desetletjih, ne sodi več v današnji čas. Uporaba žaljivega izrazja lahko spodbudi dodatno družbeno diskriminacijo nas, starejših. Poimenovanje starejših z besedami, kot so starostnik, star, oskrbovanec doma starostnikov in podobno so oblike starizma in poglobljajo stereotipe in predsodke o starejših. Takšno naslavljanje ni spoštljivo, posplošuje in asociira na krhkost, pozabljivost, upad ter pozablja na človeka, osebo, o kateri se govori. Ne upošteva heterogenosti starejših in vsem pripisuje enake staristične lastnosti. To poimenovanje ima pomemben vpliv na podobo starejših in tudi na njihovo samopodobo. Poleg tega pa tudi mlajši, ki se poslužujejo takšnih besed, ponotranjijo pogled na starost kot predvsem obdobje upada, bolezni, pozabljivosti in tako posredno vplivajo tudi na doživljanje svoje starosti.

*Odločili smo se, da bomo **starejši**. Besede, kot so **starejši, dom starejših, stanovalci domov starejših** in podobne so spoštljive in nežaljive, primerne današnjemu času. Spodaj navedene nevladne organizacije in organizacije civilne družbe zato prosimo vse prejemnike tega pisma, da pri svojem delu uporabljate spoštljivo poimenovanje starejših.*

Hvala,

Vlasta Nussdorfer, predsednica Programskega sveta Festivala za tretje življenjsko obdobje.«

Podpisniki:

- Alma Mater Univerza, Katedra za socialno gerontologijo
- Andragoški center Slovenije
- CENTERKONTURA d.o.o.
- Društvo Srebrna nit - Združenje za dostojno starost
- Medgeneracijska koalicija Slovenije, MeKoS
- Mestna zveza upokojencev Ljubljana, Osrednjeslovenska pokrajinska zveza društev upokojencev
- Nacionalni inštitut za javno zdravje
- Simbioza Genesis, socialno podjetje
- Sindikat upokojencev Slovenije, SUS
- Skupnost socialnih zavodov Slovenije
- Socialna zbornica Slovenije
- Spominčica Alzheimer Slovenija

- Univerza v Ljubljani, Zdravstvena fakulteta
 - Zavod IZRIS
 - Zveza društev upokojencev Slovenije, ZDUS
 - Zveza policijskih veteranskih društev Sever
- in posamezni člani Programskega sveta Festivala za tretje življenjsko obdobje: Vlasta Nussdorfer, Andrej Jus, Anton Donko, Marjan Šiftar, Marjan Sedmak, Tihomir Kovačič, Melita Remškar, Milan Pavliha, Aleš Kenda, Boštjan Zgonc Rozman, Miloš Pavlica, Štefanija Zlobec, Ana Ostrman.

Podporniki:

- Mestna občina Ljubljana
- Ministrstvo za digitalno preobrazbo
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj
- Ministrstvo za obrambo
- Ministrstvo za solidarno prihodnost
- Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve

Organizatorji napovedujejo že 23. Festival za tretje življenjsko obdobje

Tradicionalni Festival za tretje življenjsko obdobje bo to leto uzrl že svojo **23. edicijo**. Dogodek, katerega geslo se glasi ***Vsi smo ena generacija!*** in katerega rdeča nit bo tokrat ***Aktivna priprava na aktivno upokojitev***, bo tudi tokrat svoja vrata odprl v Cankarjevem domu v Ljubljani, **natančneje od 30. septembra do 2. oktobra 2024**. Festival, ki obiskovalcem omogoča prost vstop, bo postregel s kulturnim programom na kar dveh odrih, z 11 okroglimi mizami v okviru strokovnega programa, številnimi izobraževalnimi delavnicami in predavanji na temo aktivnega in zdravega staranja, izvrstnimi predstavitvami v okviru sejmskih predstavitev, bogatim medgeneracijskim programom in številnimi novostmi. Več o programu bo znano kmalu.

Soorganizatorja: Proevent, Mestna zveza upokojencev Ljubljana

Več o dogodku na <https://f3zo.si/> in <https://www.facebook.com/F3ZO.festival.>